

Υλικά

Σημειωματάρια και μολύβια

Πορεία

Στην τάξη, οι μαθητές συζητούν την πιθανότητα να διεξαγάγουν έρευνα με ερωτηματολόγιο. Ποια πλευρά των θαλάσσιων απορριμμάτων θα τους ενδιέφερε να μελετήσουν; Πιθανόν να θελήσουν να μελετήσουν τις επόμενες έννοιες:

- **Γνώσεις:** Αναφέρονται σε επιστημονικά ορθές πληροφορίες που γνωρίζει ένα άτομο (π.χ. Το αλουμίνιο βυθίζεται στο νερό: ναι/όχι).
- **Συνήθειες και συμπεριφορές:** Αναφέρονται στον τρόπο που τα άτομα δηλώνουν ότι εκδηλώνουν ή/και επαναλαμβάνουν μια πράξη (π.χ. Ανακυκλώνω: ποτέ, περιστασιακά, συχνά, πάντα).
- **Πεποιθήσεις:** Αναφέρονται στο τι πιστεύουν τα άτομα για κάποια φαινόμενα (π.χ. Θεωρώ/πιστεύω/νομίζω ότι το γυαλί διατηρείται περισσότερο από το πλαστικό στη θάλασσα: ναι/όχι).
- **Γνώμες:** αναφέρονται στις απόψεις ή κρίσεις των ατόμων για ένα συγκεκριμένο θέμα (π.χ. Θεωρώ την ανακύκλωση μάταιη: συμφωνώ/διαφωνώ).
- **Στάσεις:** Αναφέρονται στη θετική ή αρνητική προδιάθεση των ατόμων απέναντι σε μια συγκεκριμένη κατάσταση (π.χ. Είμαι υπέρ της ανακύκλωσης: ναι/όχι).

Πριν από τη σύνταξη του ερωτηματολογίου, οι μαθητές αναζητούν αντίστοιχες έρευνες κοινής γνώμης, π.χ. από πανεπιστήμια, εφημερίδες, Μη Κυβερνητικές Οργανώσεις, κ.ά.

Εργάζονται σε ομάδες και συντάσσουν ένα ερωτηματολόγιο που μπορεί να απευθύνεται σε γονείς, φίλους, γείτονες, επαγγελματίες, λουόμενους, κλπ.

Στη συνέχεια θα πρέπει να συλλέξουν επαρκή αριθμό συμπληρωμένων ερωτηματολογίων (η συμπλήρωση μπορεί να γίνει ηλεκτρονικά ή με προσωπική επαφή).

Τέλος, οι μαθητές επεξεργάζονται τα αποτελέσματα και καταλήγουν σε συμπεράσματα ώστε να σχηματίσουν το «προφίλ» των συμμετεχόντων σε σχέση με τα θαλάσσια απορρίμματα.

ΜΕΛΕΤΑΜΕ ΣΥΝΗΘΕΙΕΣ, ΑΝΤΙΛΗΨΕΙΣ ΚΑΙ ΣΤΑΣΕΙΣ

Σ' αυτή τη δραστηριότητα, οι μαθητές μελετούν τα αποτελέσματα ερευνών που αφορούν τις απόψεις των πολιτών σχετικά με τα θαλάσσια απορρίμματα. Προετοιμάζουν και διεξάγουν τη δική τους έρευνα ώστε να προσδιορίσουν τις απόψεις, τις στάσεις και τις συμπεριφορές των κατοίκων της περιοχής τους σχετικά με τα θαλάσσια απορρίμματα.

ΜΑΘΗΜΑΤΑ

Επιστήμες περιβάλλοντος, Μαθηματικά, Γλώσσα

ΗΛΙΚΙΑ ΜΑΘΗΤΩΝ

14-15 ετών

ΔΙΑΡΚΕΙΑ

Μελέτη βιβλιογραφίας, προετοιμασία ερωτηματολογίου, συλλογή δεδομένων και επεξεργασία: περίπου 1 μήνας

ΣΤΟΧΟΙ

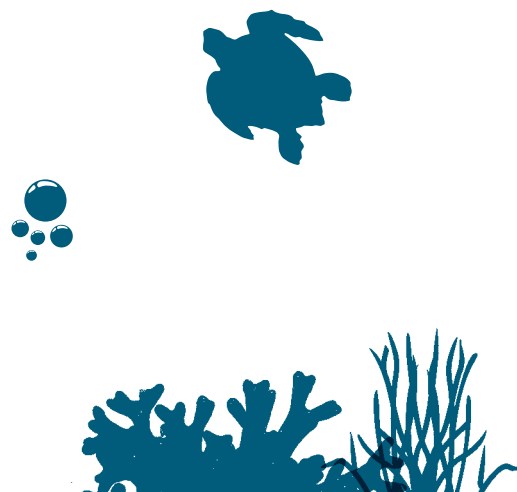
- Να διακρίνουν και να αποσαφηνίσουν οι μαθητές τις έννοιες γνώση, άποψη, στάση και συμπεριφορά.
 - Να συντάξουν ένα ερωτηματολόγιο σε θέμα σχετικό με τα θαλάσσια απορρίμματα.
 - Να διεξαγάγουν έρευνα ακολουθώντας την επιστημονική μεθοδολογία.
 - Να είναι ικανοί να επεξεργάζονται ερευνητικά δεδομένα και να καταλήγουν σε συμπεράσματα.
- Να προτείνουν εναλλακτικούς τρόπους καταναλωτικών συμπεριφορών που θα αναχαιτίσουν τη δημιουργία θαλάσσιων απορριμμάτων.

ΠΗΓΕΣ ΣΤΟ ΔΙΑΔΙΚΤΥΟ

European Values Study: <http://www.europeanvaluesstudy.eu/>
 Keep Litter Tidy Survey: <http://kb.keepbritaintidy.org/litterv5/FactsandFigures/people-who-litter.pdf>
 MARLISCO Survey: <http://bit.ly/1HyI9VO>

ΜΕΡΟΣ **B**

ΧΕΡΣΑΙΕΣ
ΚΑΙ ΘΑΛΑΣΣΙΕΣ ΠΗΓΕΣ

β4 ΜΑΘΕ
ΝΙΩΣΕ
ΔΡΑΣΕ!
Μαζί για θάλασσες
χωρίς σκουπίδια

ΜΑΘΕ ΝΙΩΣΕ ΔΡΑΣΕ!

Μαζί για θάλασσες
χωρίς σκουπίδια

Ευρωπαϊκή Έρευνα Αξιών

Η Ευρωπαϊκή Έρευνα Αξιών (European Values Study) που επαναλαμβάνεται κάθε 9 χρόνια και έχει διεξαχθεί σε τέσσερις γύρους από το 1981 έως το 2008, εστιάζει στις απόψεις των Ευρωπαίων για διάφορα κοινωνικά θέματα. Δύο ερωτήσεις της έρευνας του 2008 αφορούσαν τα απορρίμματα:

(Α) *Μπορεί να δικαιολογηθεί η ρίψη σκουπιδιών σε δημόσιους χώρους;* Κατά μέσο όρο, το 69% των συμμετεχόντων δεν δικαιολογεί τη ρίψη σκουπιδιών σε δημόσιους χώρους, με τη Μάλτα, την Κροατία, τη Λετονία, τη Ρουμανία και τη Δανία να συγκεντρώνουν τα μεγαλύτερα ποσοστά (πάνω από το 80% συμφωνεί ότι «ποτέ δεν δικαιολογείται»). Τα χαμηλότερα ποσοστά (κάτω από 50% στην επιλογή «ποτέ δεν δικαιολογείται») σημειώνουν η Λευκορωσία, η Σλοβακία, η Φινλανδία και η Σουηδία.

(Β) *Πόσοι συμπολίτες σου πετούν σκουπίδια σε δημόσιους χώρους;* Επί του συνόλου των συμμετεχόντων, πανευρωπαϊκά, το 15% απαντά «σχεδόν όλοι». Οι πλέον δύσπιστοι προς τους συμπολίτες τους εμφανίζονται οι Ούγγροι (77% θεωρούν ότι σχεδόν όλοι πετούν σκουπίδια). Άλλες χώρες με αρνητικές κοινωνικές νόρμες είναι η Τουρκία, η Βόρεια Ιρλανδία, η Ελλάδα, η Φινλανδία και η Λευκορωσία (συμφωνία από 28% έως 23%). Οι χώρες με τα μικρότερα ποσοστά και τις θετικότερες κοινωνικές νόρμες είναι η Γερμανία, το Βέλγιο, η Λετονία και η Ολλανδία (4%), η Γαλλία (6%) και η Αυστρία (9%).

Σύμφωνα με την έρευνα, οι ηλικιωμένοι συγκριτικά με τους νεότερους και οι γυναίκες συγκριτικά με τους άντρες θεωρούν τη ρίψη σκουπιδιών «μη αποδεκτή». Αυτά μάλιστα τα ευρήματα συμφωνούν με τα αποτελέσματα και άλλων σχετικών μελετών.

Έρευνες στο Ηνωμένο Βασίλειο

Έρευνα που διεξήχθη το 2008 στο Ηνωμένο Βασίλειο έδειξε ότι:

- το 37% των συμμετεχόντων πιστεύει ότι η απουσία κάδων δικαιολογεί την ύπαρξη σκουπιδιών.
- το 91% θεωρεί ως πιο αποτελεσματικό τρόπο μείωσης των απορριμμάτων την αύξηση του αριθμού των κάδων.

- το 42% των καπνιστών και το 16% των μη καπνιστών θεωρούν αποδεκτά τα απορρίμματα που σχετίζονται με το κάπνισμα.

Η Οργάνωση «Keep Britain Tidy» το 2001 και το 2006 πραγματοποίησε έρευνα για το πώς μεταχειρίζονται οι άνθρωποι τα σκουπίδια τους. Με βάση τις απαντήσεις και τη συμπεριφορά των ερωτηθέντων, διακρίνονται οι εξής ομάδες (όλες οι ομάδες ρυπαίνουν σε κάποιο βαθμό):

- Τα «**καλά παιδιά**» αντιστοιχούν στο 43% του πληθυσμού που ρυπαίνει. Αφήνουν πίσω τους μόνο κουκούτσια μήλου και κομμάτια χαρτιού, και πολύ συχνά δεν θεωρούν αυτή τη συμπεριφορά τους προβληματική. Σ' αυτή την ομάδα ανήκουν κυρίως γυναίκες, μη καπνίστριες και κάτω των 25 ετών.
- Οι «**δικαιολογούμενοι**» είναι η αμέσως επόμενη μεγαλύτερη ομάδα, που αντιστοιχεί στο 25% του ρυπαίνοντος πληθυσμού. Δικαιολογούν τη συμπεριφορά τους λόγω της απουσίας κάδων ή ισχυρίζονται ότι «όλοι κάνουν το ίδιο». Οι δικαιολογούμενοι θεωρούν αυτούς που ρυπαίνουν τεμπέληδες. Μάλιστα, αν κάποιος τους συλλάβει να πετούν σκουπίδια, τότε αμέσως θα τα μαζέψουν. Η ομάδα αποτελείται κυρίως από άντρες, καπνιστές, ηλικίας κάτω των 34 ετών.
- Η ομάδα «**η ζωή είναι μικρή**» μαζί με την ομάδα «**με αφορά;**» συνιστούν το 12% του ρυπαίνοντος πληθυσμού. Αυτοί γνωρίζουν ότι είναι λάθος το να πετούν σκουπίδια, αλλά έχουν πιο σημαντικά πράγματα για να ανησυχούν. Δεν αισθάνονται ένοχοι αν κάποιος τους συλλάβει να ρυπαίνουν και κατά συνέπεια δεν θα προσφερθούν να μαζέψουν τα σκουπίδια τους. Σε μερικές περιπτώσεις μάλιστα, γίνονται και εριστικοί. Ωστόσο, θεωρούν αγένεια τη ρίψη σκουπιδιών από τους άλλους. Αυτή η ομάδα

περιλαμβάνει κυρίως νεαρούς άντρες, καπνιστές.

- Οι «**ενοχικοί**» αποτελούν το 10% του πληθυσμού που ρυπαίνει. Αντιλαμβάνονται ότι η ρίψη σκουπιδιών είναι λάθος και αισθάνονται ένοχοι όταν πετούν σκουπίδια. Αλλά αν είναι άβολο γι' αυτούς να φυλάξουν τα σκουπίδια μέχρι να βρουν κάδο, θα συνεχίσουν να ρυπαίνουν. Τα μέλη της ομάδας αυτής πετούν σκουπίδια όταν κανείς δεν τους βλέπει, στο αυτοκίνητο ή κατά τη διάρκεια δημόσιων συγκεντρώσεων. Θα αισθανθούν ένοχοι αν συλληφθούν να ρυπαίνουν και αμέσως θα προσφερθούν να επανορθώσουν. Θεωρούν τους ανθρώπους που ρυπαίνουν τεμπέληδες και απερίσκεπτους. Είναι κυρίως γυναίκες, μη καπνίστριες, ηλικίας 25 και κάτω.
- Οι «**κατήγοροι**» αποτελούν το 9% του πληθυσμού που πετά σκουπίδια. Κατηγορούν τον δήμο για την έλλειψη κάδων, αλλά και τα ταχυφαγεία, τους εφήβους όπως και τους κατασκευαστές για την περιττή συσκευασία προϊόντων. Τα μέλη αυτής της ομάδας θα ντροπιάζονταν αν κάποιος τους συλλάμβανε να πετούν σκουπίδια και θα τα μάζευαν, ενώ θα απολογούνταν για τη συμπεριφορά τους. Θεωρούν όσους ρυπαίνουν τεμπέληδες, αλλά δικαιολογούν τη συμπεριφορά τους όταν δεν υπάρχουν κάδοι ή όταν οι κάδοι είναι γεμάτοι. Η ομάδα αποτελείται κυρίως από νεαρούς άντρες, καπνιστές.

Τι πιστεύουν οι Ευρωπαίοι για τα θαλάσσια απορρίμματα; Αποτελέσματα της έρευνας του MARLISCO

Σύμφωνα με την έρευνα του προγράμματος MARLISCO, οι περισσότεροι Ευρωπαίοι παρατηρούν σκουπίδια σχεδόν σε κάθε επίσκεψή τους σε μια ακτή. Οι συμ-

μετέχοντες δηλώνουν ευαισθητοποιημένοι, αντιλαμβάνονται τη σοβαρότητα του προβλήματος των θαλάσσιων απορριμμάτων και αναγνωρίζουν τη μεγάλη αξία των ακτών. Ειδικότερα, οι συμμετέχοντες πιστεύουν ότι η ποσότητα των θαλάσσιων απορριμμάτων έχει αυξητικές τάσεις και αποτελεί μια σύγχρονη απειλή με μακροπρόθεσμες μελλοντικές επιπτώσεις. Επιπλέον, πιστεύουν ότι το πρόβλημα είναι υπόθεση όλων μας και όχι μόνο των κατοίκων παράκτιων περιοχών ή άλλων χωρών.

Σύμφωνα με τους συμμετέχοντες, αν και σκουπίδια μπορεί να βρίσκονται οπουδήποτε στο θαλάσσιο περιβάλλον, εικάζουν ότι βρίσκονται κυρίως σε θάλασσες κοντά σε αστικές περιοχές και παραλίες, παρά σε απομακρυσμένες περιοχές, π.χ. στους πόλους. Θεωρούν ότι αυτά προέρχονται κυρίως από άμεσες ρίψεις παρά από χωματερές ή αγωγούς λυμάτων. Προσδιορίζουν τα πλαστικά στο 46% του συνόλου των σκουπιδιών, αρκετά κάτω από το ποσοστό που δίνουν οι επιστημονικές μελέτες (75%).

Οι συμμετέχοντες θεωρούν την κυβέρνηση, τη βιομηχανία, τους εμπόρους και το ευρύ κοινό ως τους κύριους υπεύθυνους αλλά και λιγότερο ικανούς και κινητοποιημένους για να αναλάβουν δράση για την αντιμετώπιση του προβλήματος. Αντίθετα, οι λιγότερο υπεύθυνοι και πλέον ικανοί και ευαισθητοποιημένοι κρίνονται οι επιστήμονες και οι περιβαλλοντικές ομάδες. Οι εκπαιδευτικοί ήταν η μοναδική ομάδα που θεωρήθηκε τόσο υπεύθυνη για το πρόβλημα όσο και ικανή και ευαισθητοποιημένη για την αντιμετώπισή του.

Τέλος, οι συμμετέχοντες στην έρευνα θεωρούν πιθανό να αναλάβουν οι ίδιοι δράσεις για να μειώσουν τα θαλάσσια απορρίμματα, αλλά μάλλον απίθανο να ζητήσουν από κάποιον να μαζέψει τα σκουπίδια που μόλις πέταξε.

